

Aruzla yazılmış bir şairi anlamaya çalışmak

Son dönemde Türk kimliğiyle konuşan İsmet Özel'i 'şair' olarak anlatan bir kitap 'İsmet Özel: Şiire Damıtılmış Hayat'. Zaten İsmet Özel'in hayatı şiire odaklandığı için onu en iyi bu yolla anlayabiliriz

■ KÜRŞAD OĞUZ

B elki bizim hatamız bir sırrı gün ışığına çıkarmaya çalışmak; anlaşıldıkça karmaşıklaşacak, aydınlandıkça gözümüzü kör edecek bir vakayı incelerken her seferinde 'işte bu sefer çözdüm' demek... İsmet Özel hakkında tefekkür eden pek çoğunu, İsmet Özel'i anlatan kitaplar/yazılar yazan herkesi, onunla yapılan bütün söyleşileri, Mehmet Ali Birand'ı ve diğerlerini işte bu tuzağa bekliyor. Şöyle tumturaklı bir cümleyle ben de bu tuzağa düşmüş olayım: Oysa İsmet Özel şiiriyle, şiiri için yaşıyor, hayatını şiiri gibi çok anlamlı, sürprizlerle dolu, heyecandan huzura savrulmuş bir çizgide sürdürüyor. Onu ve gündelik hayata ilişkin sözlerini anlamaya çalışmak, aruzla yazılmış bir şiiri İngilizce çevirisinden okumaya benziyor.

Onun, bu yazımızda bahis konusu olacak İbrahim Tüzer imzalı *İsmet Özel: Şiire Damıtılmış Hayat* adlı kitabın takriz bölümünde söyledikleri, sadece bu kitap için değil, onun hakkında yazılan bütün kitaplar ve ben dahil yukarıda saydığım herkes için geçerli: "Bu kitabı okuduğunuzda bir sırrı çözmüş olmanın sevincine kavuşmanız bahis konusu değildir. Benim yazdıklarımın neye taalluk ettiğini keşfetmiş olmanın tatmini sizi rahata erdirmiş olmayacaktır."

40 yıllık imbik

İbrahim Tüzer'i kutlamak gerek. Çünkü o, İsmet Özel'i anlamak olmasa da anlatmak konusunda *İsmet Özel: Şiire Damıtılmış Hayat* kitabıyla çitayı epeyi yükseklere taşımış vaziyette. Kendini bildi bileli Özel'i takip eden, onunla defalarca söyleşi yapmış ve hayat serüvenini kitaplarından takip etmiş biri olarak şunu söyleyebilirim ki bir İsmet Özel kitabı ancak ve ancak bu kadar bütünlüklü, usturuplu ve faydalı olabilirdi.

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde görev yapan İbrahim Tüzer, 2003 yılında başlayıp 2007'de bitirdiği 'İsmet Özel'in Şiirleri Üzerine Bir İnceleme' adlı doktora tezini yeniden ele alarak ortaya çıkarmış bu kitabı. Kendisi, "Bu kitapta şairin 1954'ten 2006 yılının sonuna kadar yayımlanmış olduğu şiirleri incelemekte ve bu metinlerden hareketle Özel'in şiir serüveni, insan-eser-hayat merkezli işaret edilmeye çalışılmaktadır" diyor.

Bir yanılgıya düşmemek için telefon açıp sordum; onu, askerliğini yaptığı Kayseri'de terhisine bir gün kala yakaladım. *Şiire Damıtılmış Hayat*'ın tezinin tamamı olmadığını, bu kitabın devamı niteliğinde, İsmet Özel'in 1954-2007 arası eserleri ve hakkındaki yazılı metinlerin kaynakçasından oluşan bir kitap üzerinde daha çalıştığını söyledi. Kitabımıza dönersek...

Tüzer, *Şiire Damıtılmış Hayat* daha doğrusu doktora çalışması için İsmet Özel'le uzun söyleşiler yapmış. Kitapta bu söyleşiler bir vaveyla koparmak üzere kullanılmadığı, Özel'in hayatını ve şiirini anlatırken tamamlayıcı dipnotlar şeklinde verildiği için çok daha oturaklı ve anlamlı duruyor. Üstelik Özel, kendi yaptıklarım da dahil olmak üzere hiçbir söyleşisinde vermediği detayları, şiirini anlatmak üzere kullanılan bu dipnot söyleşilerde veriyor. Bu, Özel'e şiiri üzerinden yaklaşmak gerektiğini kanımca bir kez daha ortaya koyuyor. Özel'in ağzından çıkan sözler, kendi şiir ve hayat serüvenini yansıttığı gibi gündemdeki meseleler hakkında da çarpıcı ipuçları veriyor. Lâkaytlığı kapılma riskini de göze alarak 'Özel'in Şiirinde Cinsellik'le ilgili bölümden seçtiğim alıntıyı vereyim:

"Ben bir kere ilk ilkokul üçüncü sınıfa kadar çocukların cinsel temas sonucu doğduğunu bilmezdim. Hani mahallede sin kaf ederek konuşulur ya bazen. Bu

İsmet Özel

FOTOGRAF: ERCAN ARSLAN

kötü bir şeydir. Buradan hareketle bu işin de kötü olduğunu düşünürdüm. 'Bir kere peygamberimizin de çocukları oldu. Bu kötü şeyi o yapmış olamaz. Annemle babam da yapmış olamazlar' diye düşünürdüm. Dolayısıyla cinsellikle aramızda böyle bir mesafe vardı. Ben kavrayamadım o işi. Ondan sonra da tabii ki insansın. Ergenlik geçiriyorsun falan. Bütün bu durumlarda hissettiklerimle bulduklarım arasında bir uyum aradım ben. Yani iyi bir şey elime geçmeli diye düşündüm. İyi bir şey derken, cinsel birleşme aynı zamanda insan için büyük katkı olmalı diye düşünüyordum. Cinsel birleşmeyi yemek yemek, spor yapmak gibi bir vücut rahatlığı değil de, mükâfat gibi algıyordum ergenlik çağlarımda. Ve böyle olmayacağını da aklım kesiyordu. Bir de kızların tavrı da çok önemli tabii. Kızlar tabii ben de onların gözünden görmeye gayret ediyordum. Kızlar neyin müşterisiydiler? Onların müşterisi olduğu şey bende var mıydı? Bu açıdan bütün gençlik yıllarım büyük sıkıntılar içerisinde geçti. Bir keresinde benimle ten teması yapan bir kız, çalıştığım yere gelip bana büyük sıkıntı verdi. Çünkü o işler yapılırken kızın bana sürekli sorduğu soru şuydu: 'En çok nerem hoşuna gitti?' Bu bana çok büyük, çok korkunç tesir yaptı. Cinsel hayatı omurga olmamış kim var? Öyle bir şey yoktur. Ancak şöyle olur. Konvansiyonel bir şekilde cinselliği bir yere oturtur insanlar, toplumdaki uzlaşım neyse o kabul edilmiştir. Bu duruma uygun düşünce de insanlar kendilerini cinsel sorunları olmayan insanlar gibi yuttururlar. Bence cinsel sorunu olmayan insan olmaz..."

Kimin menfaati var?

Kitabın, 'Hayatı, Edebi Görüşleri, Yayın Faaliyeti' başlığını taşıyan birinci bölümünün 'Hayat' isimli ilk altbaşlığında Özel'in biyografisi bulunuyor. Bu da bence çok dolgun bir biyografi. Bizi, onun şiirlerinin analizine götüren yolda çok gerekli bir adım. Özel'in şairliğinin oluşumunda ve şiirlerinin ortaya çıkmasında etkin rol

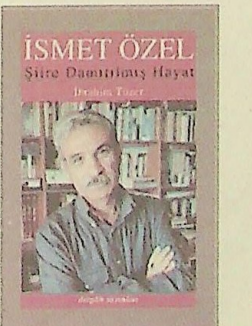
oynayan unsurlar burada göze çarpıyor. 'Edebi Görüşleri' kısmında Özel'in şiirin özüne, şaire ve şiirin ideoloji ve sanatla ilişkisine dair düşünceleri, 'Yayın Faaliyeti' kısmında ise 70'lerde Ataol Behramoğlu ile birlikte çıkardıkları *Halkın Dostları* dergisi anlatılıyor.

Hemen ardından Tüzer, İsmet Özel'in şiirlerini tema, içerik ve yapı bakımından inceliyor, bu şiirleri dil ve üslup bakımından ele alıyor. Bütün bunları Kırıkkale'den yapan doktorumuz, "Bu ülkede edebiyat fakülteleri neyle iştigal eder" sorusuna tatmin edici cevap veremeyen bizlerin yüreğine de biraz su serpiyor.

Kitabı bu kadar övdük de, bir menfaatimiz mi var? Yok ama yine de son söz İsmet Özel'e bırakayım: "Ben insanların niçin kitap okuduklarını bilmiyorum. Bildiğimi sanıyordum; ama geçen yıllar cehaletimi yüzüme vurdu. İlerlemiş yaşıma rağmen insan faaliyetleri hakkında bilebildiğim yalnızca bir şey var, o da hepsinin (hepimizin) hareketlerini menfaat temini gayesiyle tanzim ettikleridir. Biz insanlar menfaat peşinde ömür tüketiyoruz; ama pek azımız 'menfaat' kavramını sorgulamışızdır. Bir kitap sizin tarafınızdan okunuyorsa bunda benim bir menfaetim var mı? 'Kitap senin hakkında yazıldıysa elbette' şeklinde düşünebilirsiniz. Ben aynı şekilde düşünmüyorum. Her kitabı yazan kendi hakkında yazar ve kim olursa olsun bir kitabı okuyan, okuduğunu kendi hakkında yazılmış olduğu kanaatinden sapmadan okur..."

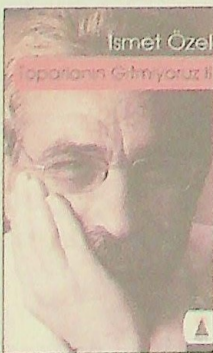
İSMET ÖZEL Şiire Damıtılmış Hayat

İbrahim Tüzer,
Dergâh Yayınları,
2008, 608 sayfa,
28 YTL.

Anlatan: İsmet Özel

İsmet Özel'le ilgili yeni yayımlanan bir eser de üç ciltlik *Toparlanın Gitmiyoruz*. Osman Özbahçe'nin hazırladığı bu kitaplarda Özel'in değişik dönemlerde verdiği söyleşiler; 70'li yıllardan bugüne Halkın Dostları'ndan Düşünce'ye, Milli Gazete'den Yeni Şafak'a farklı yayın organlarında yazdığı yazılar, hakkında yazılanlar ve haberler; iki yıl önce

Toparlanın Gitmiyoruz başlığıyla farklı şehirlerde verdiği konferanslar yer alıyor. Özel'in ana yazımızda anlattığımızın aksine çoğunlukla siyasi yaklaşımlarının öne çıktığı bu metinler size toplu bir okuma imkânı sunabilir. O kadar.

TOPARLANIN GİTMİYORUZ

Hazırlayan: Osman Özbahçe,
Ebabel Yayınları, 2008, 3 cilt,
40 YTL.